

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego
w Poznaniu

HELIODOR ŚWIĘCICKI

w 90. rocznicę powstania
Uniwersytetu Poznańskiego

Poznań 2009

Heliodor Święcicki (1854–1923), lekarz i uczyony, współtwórca i pierwszy Rektor Uniwersytetu Poznańskiego od 1919 r. Urodził się w 1854 r. w Śremie. Po ukończeniu gimnazjum, podjął studia medyczne na uniwersytecie we Wrocławiu, uwieńczone otrzymaniem w 1877 r. tytułu doktora i dyplomu absolwenta studiów medycyny i chirurgii. Dalsze kształcenie z zakresu medycyny kontynuował w Berlinie, Lipsku, Dreźnie,

Jenie i Erlangen. W 1879 r. osiadł na stałe w Poznaniu, gdzie podjął praktykę lekarską jako położnik i ginekolog. Jednocześnie w trakcie pobytów za granicą, a także w kraju prowadził badania w dziedzinie fizjologii, ginekologii i położnictwa, zakończone szeregiem publikacji naukowych. Od czasów gimnazjalnych angażował się w działalność polskich organizacji społeczno-oświatowych, charytatywnych oraz naukowych na terenie zaboru pruskiego, które wyznawały zasady pracy organicznej. Między innymi działał w Towarzystwie Tomasza Żana, Towarzystwie Literacko-Słowiańskim, Poznańskim Towarzystwie Pomocy Naukowej, a od 1879 r. w Towarzystwie Przyjaciół Nauk (TPN) w Poznaniu, gdzie pełnił stanowisko przewodniczącego Wydziału Przyrodniczego i Lekarskiego (1886–1902), następnie funkcję redaktora „Nowin Lekarskich” (1896–1906), oficjalnego organu Wydziału Lekarskiego TPN, zaś w latach 1904–1915 był wiceprezesem, a od 1915 r. prezesem Towarzystwa. Był inicjatorem utworzenia w 1920 r. na Uniwersytecie Poznańskim Wydziału Lekarskiego, gdzie objął stanowisko profesora zwyczajnego. Święcicki był również aktywny na polu działalności dobroczynnej; prezesował Związkowi Polsko-Katolickich Towarzystw Dobroczynności, a przed śmiercią powołał do życia Fundację „Nauka i Praca”, której przekazał cały swój majątek. Zmarł 12 października 1923 r. w Poznaniu.

Prezentowana książka, wydana w 90. rocznicę utworzenia Uniwersytetu w Poznaniu, stara się ukazać Heliodora Święcickiego jako wizjonera i kreatora roli edukacji i nauki w postępie społecznym i rozwoju narodowym; autorzy także próbują odpowiedzieć na pytania, jakie były źródła jego prestiżu i pozycji w społeczeństwie wielkopolskim, jak wyobrażał sobie Uniwersytet oraz jakie zadania i nadzieje w nim pokładał.

Spis treści

<i>Jacek Wysocki</i>	
Słowo wstępne	5
<i>Michał Musielak</i>	
Wstęp	7
<i>Michał Musielak</i>	
Działalność społeczna Heliodora Święcickiego	9
<i>Ewa Baum</i>	
Działalność Heliodora Święcickiego w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk	31
<i>Michał Musielak</i>	
Uniwersytet w poglądach i działaniach Heliodora Święcickiego	50
<i>Zenon Maćkowiak</i>	
Zabiegi Heliodora Święcickiego i Adama Wrzoska o utworzenie Wydziału Lekarskiego na Uniwersytecie Poznańskim	88
<i>Jan Zamojski</i>	
Heliodor Święcicki i jego rozprawa <i>O estetyce w medycynie</i>	108
<i>Stanisław Antczak</i>	
Fundacja „Nauka i Praca”. Testament ideowy i materialny Heliodora Święcickiego	135
Kalendarium życia Heliodora Święcickiego	158
Spis ilustracji	165
Indeks nazwisk	169